

УДК 330.117:338.43

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/192-3>**Ігнатенко С.В.**

магістрант,

Вінницький національний аграрний університет

Томашук І.В.

доктор філософії з економіки, доцент,

Вінницький національний аграрний університет

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6847-3136>**Ihnatenko Serhiy, Tomashuk Inna**

Vinnytsia National Agrarian University

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ АВТОМАТИЗАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядаються основні економічні тенденції автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах. Наголошується, що автоматизація управлінського обліку дозволяє оптимізувати процеси збору та обробки інформації, збільшуючи швидкість та точність обліку. Вказується, що цифровізація управлінського обліку є наступним кроком у розвитку автоматизації, дозволяючи використовувати нові цифрові технології для покращення обліку та захисту даних. Розглянуто сучасні тенденції автоматизації та цифровізації, зокрема: інтеграція ERP-систем, використання IoT (інтернет речей), big data та аналітика, автоматизація бухгалтерського обліку. Досліджено основні напрямки застосування цифрового управлінського обліку. Наведено основні переваги автоматизації та цифровізації управлінського обліку аграрних підприємств. Вказано, що розвиток цифрових технологій, таких як ERP-системи, IoT, Big Data, дрони, супутникові технології та хмарні сервіси, забезпечують аграрним підприємствам конкурентні переваги та сприяють їхньому сталому розвитку. Зроблено висновки, що технологія блокчейн може стати ефективним інструментом цифровізації управлінського обліку, забезпечуючи прозорість, захист даних та оптимізацію документообігу.

Ключові слова: автоматизація, цифровізація, управлінський облік, розвиток, аграрні підприємства, облік, штучний інтелект, продуктивність.

CURRENT TRENDS IN AUTOMATION AND DIGITALIZATION OF MANAGEMENT ACCOUNTING IN AGRICULTURAL ENTERPRISES: ECONOMIC ASPECT

The article examines the main economic trends of automation and digitization of management accounting in agricultural enterprises. It is emphasized that the automation of management accounting allows optimizing the processes of information collection and processing, increasing the speed and accuracy of accounting. It is indicated that the digitalization of management accounting is the next step in the development of automation, allowing the use of new digital technologies to improve accounting and data protection. Modern trends in automation and digitization are considered, in particular: integration of ERP systems, use of IoT (Internet of Things), big data and analytics, automation of accounting. The main areas of application of digital management accounting have been studied. The main advantages of automation and digitization of management accounting of agricultural enterprises are presented. Digitization makes it possible to improve cooperation between production chains of agricultural products. Digital technologies enable agricultural enterprises to actively communicate with their customers, receive feedback, answer questions and solve problems. In agriculture, digital technologies can and will modernize the agricultural sector, promote innovation in agribusiness, and create new opportunities for commodity producers. Digital technologies can be useful at all levels of the value chain. This helps maintain consumer trust and loyalty. Implementing and maintaining digital technologies can be costly for agricultural businesses. They must be willing to invest in hardware, software, and staff training. It is indicated that the development of digital technologies, such as ERP systems, IoT, Big Data, drones, satellite technologies and cloud services, provide agricultural enterprises with competitive advantages and contribute to their sustainable development. It was concluded that blockchain technology can become an effective tool for the digitization of management accounting, providing transparency, data protection and optimization of document flow.

Keywords: automation, digitalization, management accounting, development, agricultural enterprises, accounting, artificial intelligence, productivity.

JEL classification: Q10, O32, M41

Постановка проблеми. Сучасні аграрні підприємства змушені конкурувати з іншими галузями, що вимагає від них постійного вдосконалення та адаптації до нових технологій. Автоматизація та цифровізація управлінського обліку стають ключовими факторами для покращення ефективності та конкурентоспромож-

ності таких підприємств. Однак, аграрні підприємства часто стикаються з труднощами при впровадженні цих технологій, що може вплинути на їх економічну ефективність. Тому, визначення сучасних економічних тенденцій автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах є актуальним та важ-

ливим для покращення їх конкурентоспроможності та економічної ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах досліджували значна кількість закордонних та вітчизняних науковців, серед яких: Р. Бруханський, І. Спільник [1–2], С. Король, А. Ключко [4], В. Кузь [5], О. Осадча, О. Павелко [6], П. Пуцентейло, А. Довбуш, Т. Бінчаровська, В. Гомтюк В. [7–8], М. Руденко [9–10], І. Томашук, Ю. Сусіденко, М. Бурдяк [11]. Незважаючи на вагомий дослідження цих вчених, слід зауважити, що динаміка розвитку цифрових технологій та їх вплив на трансформаційні процеси в аграрному секторі економіки вимагає подальших поглиблених досліджень.

Мета статті – з економічної точки зору, оцінити сучасні тенденції автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах, а також проаналізувати вплив даних процесів на конкурентоспроможність та економічну ефективність підприємств.

Виклад основних результатів дослідження. У сучасному світі аграрний сектор стає все більш залежним від технологічних інновацій. Автоматизація та цифровізація управлінського обліку набувають особливого значення, забезпечуючи підвищення ефективності та точності ведення бізнесу. Це дозволяє аграрним підприємствам оптимізувати процеси збору та обробки інформації, що у свою чергу збільшує швидкість та чіткість обліку. Такий підхід особливо важливий для аграрних підприємств, які змушені працювати в умовах обмежених ресурсів та високого ризику. Автоматизація дозволяє зменшити витрати часу на облікові операції, що дозволяє зосередитися на основних функціях підприємств.

Цифровізація управлінського обліку є наступним кроком у розвитку автоматизації. Вона дозволяє аграрним підприємствам використовувати нові цифрові технології для покращення обліку та захисту даних. Цифрові технології дають змогу аграрним підприємствам інтегрувати різні системи та процеси, що у свою чергу збільшує ефективність та конкурентоспроможність. Сучасні технології цифрової трансформації аграрного бізнесу представлено на рис. 1.

Автоматизація, комп'ютеризація та програмне забезпечення облікової діяльності аграрних підприємств містить у собі значні можливості не тільки в оперативному контролі фінансів, товарів та інших активів та пасивів, а й в сфері їх аналітики. На основі отриманих даних у керівництва підприємства з'являється інструмент імітаційного моделювання, який дозволяє йому прогнозувати наслідки тих чи інших управлінських рішень [3].

У свою чергу, це призводить до зниження ступеня невизначеності в процесі аналізу господарювання, а також удосконалення оперативного і стратегічного планування та управління діяльності підприємства з метою підвищення його конкурентоспроможності [3]. У табл. 1 представлено перелік найбільш популярних інформаційних систем та технологій, що використовуються в аграрній сфері.

Одним з найбільш ефективних і робочих інструментів цифровізації управлінського обліку може стати технологія блокчейн, яка в останні роки розвивається прискореними темпами. Дана технологія, заснована на обліку даних, пропонує новий спосіб зберігання і розподілу інформації.

Інновації дозволяють вирішити проблему, коли бухгалтери зберігають дані в розрізних місцях без можливості повної їх консолідації і перевірки.

Рис. 1. Сучасні технології цифрової трансформації аграрного бізнесу

Джерело: сформовано за результатами дослідження

Таблиця 1

Перелік найбільш популярних інформаційних систем та технологій, що використовуються в аграрній сфері

№	Назва IT-системи або технології	Основні функції та можливості використання
1	AEPO	• Система, яка може виявляти основні місця скупчення шкідників і точково обробляти їх інсектицидами, використовує цифрову зйомку з повітря в ультрафіолетовому діапазоні за допомогою дронів.
2	CropCare	• База різних даних для боротьби зі шкідниками, яка постійно оновлюється, містить номенклатуру сільськогосподарських культур і GPS-дані полів, що дозволяє підбирати оптимальні препарати.
3	AgroGuard	• Система охоронних стовпів, оснащених інфрачервоними датчиками, сповіщає агропідприємця про порушення меж ділянки або інші події. • Оповіщення надходять на телефон, що дозволяє швидко ухвалювати необхідні рішення.
4	DrT-Tech	• Систематизує всі дані, зібрані з датчиків і полів, в єдину структуру. • Для перегляду інформації використовується відповідна програма, встановлена на смартфоні.
5	HerdGlow	• Застосовується в тваринницькому бізнесі для автоматичного підбору раціону для ВРХ на основі даних з їхніх паспортів.
6	Fractal	• Конструктор розумних процесів дозволяє максимально автоматизувати робочі процеси в АПК, такі як облік робочого часу та регулювання певних механізмів. • Програма об'єднує всі пристрої в єдину локальну мережу з безперебійним електроживленням.
7	AgromaxEffect	• Моделює майбутній урожай на основі конкретної сільськогосподарської культури та характеристик ділянки. • Програма використовується агропідприємцями, страховими компаніями та банками для оцінки ризиків.
8	Торгівельний бот	• Метод пошуку найкращих пропозицій за цікавими для агрокомпаній видами агропродукції. • Дозволяє оптимізувати роботу відділу закупівель та інше.

Джерело: сформовано за результатами дослідження

Сучасні тенденції автоматизації та цифровізації значно змінюють аграрний сектор, підвищуючи ефективність, продуктивність та економічну стійкість підприємств. Інтеграція новітніх технологій, таких як ERP-системи, IoT, Big Data, дрони, супутникові технології та хмарні сервіси, забезпечує аграрним підприємствам конкурентні переваги та сприяє їхньому сталому розвитку в умовах глобальних викликів та змін клімату. Основні сучасні тенденції автоматизації та цифровізації наведено у табл. 2.

Цифровізація управлінського обліку сприяє тому, що будь-який аспект господарської діяльності вноситься в реєстр (базу даних) у вигляді комплексу реквізитів. У міру зростання числа реквізитів, наприклад, аналітичних рахунків, рахунків бухгалтерського обліку, управлінської та іншої інформації, весь інформаційний масив зручніше узагальнити, систематизувати і представити для застосування в форматі, відмінному від

того, який досягається при ручному внесенні даних.

Технологія блокчейн уможливує зберігання даних про виробничі, складські, фінансові операції, забезпечуючи повну прозорість і загальну доступність для ознайомлення, але при цьому надійно захищаючи від будь-якого підроблення та зламу [7].

Впровадження і використання цифрових технологій на підприємстві є ключовим елементом, що дозволяє враховувати всі поточні зміни в системі управлінського обліку та автоматизувати пов'язані бізнес-процеси.

Використання технології блокчейн і хмарних додатків підвищить точність обліку, якість бухгалтерської та фінансової звітності, забезпечить тісну комунікацію і взаємодію між персоналом, а також оптимізує систему документообігу в цілому. Застосування великих даних, інтелектуальної аналітики, штучного інтелекту, когнітивних обчислень, автоматизації машинного навчання та роботизації сприятиме підвищенню якості при-

Таблиця 2

Основні тенденції автоматизації та цифровізації

№	Тенденції	Сутнісна характеристика
1	Інтеграція ERP-систем	• Системи планування ресурсів підприємства (ERP) дозволяють аграрним підприємствам централізовано керувати всіма аспектами діяльності, від закупівлі насіння до збуту продукції. • Використання таких систем забезпечує точний контроль за витратами, облік запасів і прогнозування фінансових результатів.
2	Використання IoT (Інтернет речей)	• Датчики та пристрої, підключені до Інтернету, забезпечують збір даних у режимі реального часу про стан ґрунту, погодні умови, рівень вологості та інші критично важливі параметри. • Це дозволяє оперативно реагувати на зміни та приймати обґрунтовані управлінські рішення.
3	Big Data та аналітика	• Аналіз великих масивів даних допомагає виявити закономірності та тренди, що сприяють оптимізації виробничих процесів та зниженню витрат. • В аграрних підприємствах це може бути аналіз врожайності, ефективності використання добрив і прогнозування попиту на продукцію.
4	Автоматизація бухгалтерського обліку	• Використання спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерських операцій знижує ризик помилок, спрощує процес складання звітності та забезпечує дотримання законодавчих вимог.

Джерело: сформовано на основі [5]

йняття управлінських рішень та оптимізації витрат на фінансово-управлінські та бухгалтерські операції.

Україна, маючи понад 65% своєї території вкритої чорноземами, є беззаперечно аграрною країною. Розуміючи важливість цифрового регулювання аграрних відносин, необхідно враховувати специфіку цього процесу в аграрному секторі. Цифрова трансформація сільськогосподарського виробництва виступає ключовим напрямом переорієнтації та модернізації національної економіки [10].

Основною метою цифрової трансформації агробізнесу є зменшення витрат на виробництво сільськогосподарської продукції, підвищення її якості та конкурентоспроможності через ефективне використання ресурсів та впровадження науково обґрунтованих підходів. Це передбачає впровадження сучасних технологій, використання цифрових рішень для оптимізації виробничих процесів та покращення управління агробізнесом [1].

Завдяки цифровим інструментам управління, аналізу даних та автоматизації, можна досягти більшої ефективності в сільському господарстві, забезпечити точність виробництва та своєчасність прийняття стратегічних рішень. Таким чином, цифрова трансформація стає стратегічним інструментом для розвитку аграрного сектору, сприяючи стійкому зростанню та сучасному управлінню виробництвом.

Сьогодні бухгалтерський облік – це процес, який:

- 1) інтегрований в систему управління підприємством;
- 2) вимагає оперативності у вирішенні облікових завдань;

3) володіє певним рівнем автоматизації.

Для оптимізації роботи бухгалтерії, зокрема управлінського обліку підприємства потрібен перегляд чинної моделі, це дозволить удосконалити діяльність управлінського обліку в умовах цифровізації. Основні напрямки застосування цифрового управлінського обліку зображено на рис. 2.

Цифрова стратегія розвитку аграрного виробництва передбачає створення потужних можливостей для надання комплексних цифрових рішень та впровадження сучасних цифрових сервісів. Ця стратегія виступає важливою відправною точкою для участі держави в процесі цифровізації аграрного виробництва [2].

Впровадження цих стратегічних напрямків спрямоване на створення ефективної та інноваційної інфраструктури для електронного сільського господарства. Надання доступу до цифрових технологій та інформаційних ресурсів аграрним господарствам сприятиме досягненню національних стратегічних цілей у аграрному секторі та створенню умов для сталого розвитку цифрового сільського господарства в умовах цифрового суспільства. Для досягнення цих цілей необхідна

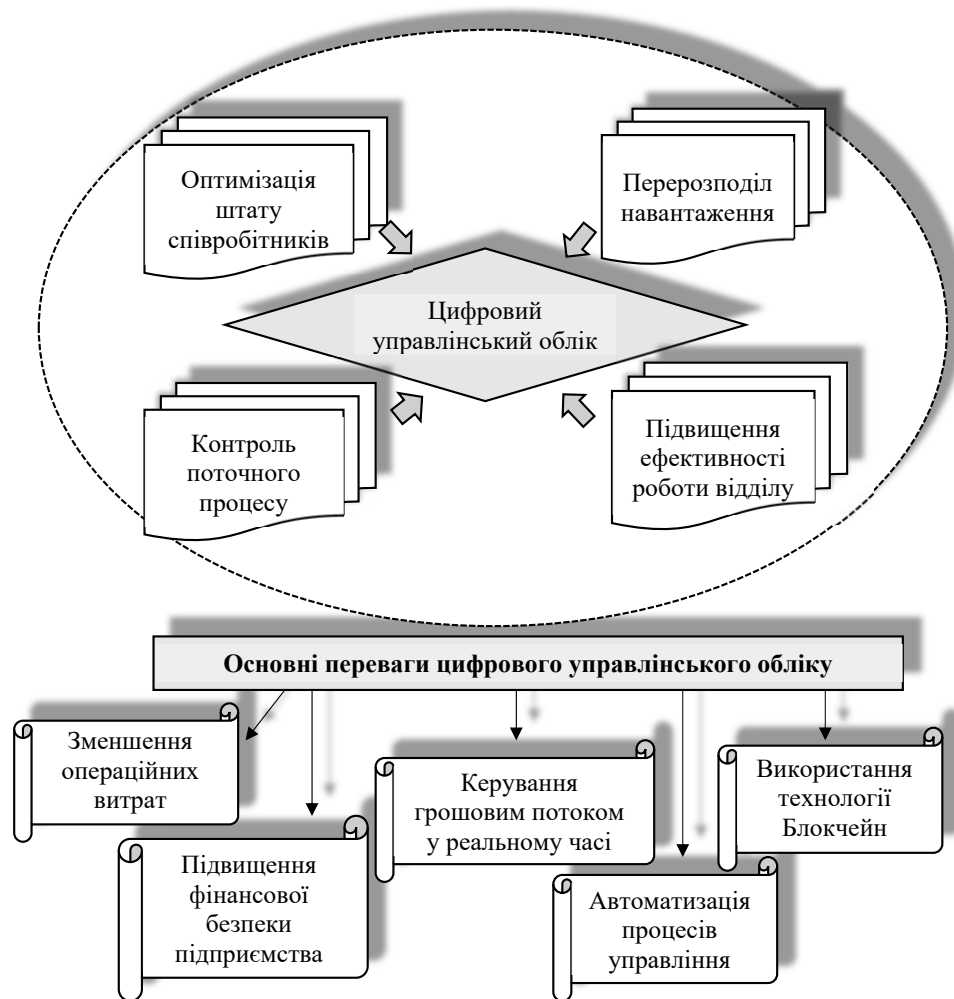

Рис. 2. Основні напрямки застосування цифрового управлінського обліку

Джерело: сформовано на основі [4]

трансформація аграрного сектору, яка включає координацію зусиль усіх зацікавлених сторін, таких як держава, уряд, громадянське суспільство, фермери, сільськогосподарські підприємства, професійні спілки та приватний сектор. Ця співпраця має на меті створення умов для розширення масштабів трансформації шляхом забезпечення фінансування, використання технологій, розвитку інфраструктури, створення необхідних установ та проведення систематичного моніторингу [4].

У контексті цифрової трансформації, важливо розуміти, що це не просто технологічне оновлення, а стратегічний процес, що вимагає переосмислення всієї структури та діяльності організації. Впровадження інноваційних технологій часто супроводжується необхідністю кардинальних змін в управлінських практиках, взаємодії з персоналом та способах спілкування з клієнтами [9].

Види технологій, що підвищують ефективність аграрного бізнесу зображено на рис. 3.

Цифрова трансформація також включає переформування корпоративної культури для стимулювання інновацій та гнучкості відповідно до нових вимог цифрової епохи. Організації, які успішно впроваджують цифрові стратегії, зазвичай стають більш ефективними та відкритими до змін. Крім того, зміни у зовнішніх комунікаціях є важливим аспектом цифрової трансформації. Взаємодія з клієнтами, партнерами та іншими стейкхолдерами переосмислюється в контексті цифрового середовища, що дозволяє підприємствам ефективніше конкурувати та взаємодіяти на ринку.

У цьому контексті, галузь економічної діяльності, будь то промисловість, торгівля чи сільське господарство, не має значення, оскільки цифрова трансформація швидкими темпами інтегрується у стратегічні практики підприємств, включаючи агробізнес.

Отже, цифрова трансформація аграрного бізнесу стає неодмінною складовою сучасного корпоративного управління, визначаючи нові тенденції і стратегії в епоху технологічних інновацій. До основних ключових аспектів цього процесу відносять [6]:

- 1) штучний інтелект та машинне навчання;
- 2) інтернет речей (ІоТ);

- 3) цифрова екосистема;
- 4) розширена реальність (AR) та віртуальна реальність (VR);
- 5) блокчейн та криптовалюти;
- 6) цифрова безпека та кіберзахист;
- 7) роботизація та автоматизація процесів;
- 8) зелена цифрова трансформація.

Ці тенденції вказують на постійний розвиток технологій та їхній вплив на бізнес-процеси, які сприятимуть більшій ефективності, інноваціям та підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Сьогодні, особливо в умовах сучасних технологічних змін, штучний інтелект займає важливе місце в аграрному секторі. Штучний Інтелект (ШІ) та Машинне Навчання (МН) стають основними фокусами в цифровій трансформації. Впровадження алгоритмів, які здатні аналізувати великі обсяги даних, надає підприємствам змогу прогнозувати ринкові тенденції, автоматизувати бізнес-процеси та здійснювати більш ефективне управління прийняттям рішень [8].

Застосування штучного інтелекту (ШІ) дозволяє ефективно аналізувати великі обсяги даних з різних джерел, таких як датчики, супутникові знімки та метеорологічні станції. Це стає основою для точного прогнозування погодних умов, врожайності та ринкового попиту. Використання ШІ для оптимізації процесів, таких як зрошення, дозування добрив, обробіток ґрунту та інші, сприяє зниженню витрат та підвищенню продуктивності, забезпечуючи ефективну роботу сільськогосподарських систем [3].

ШІ також відіграє важливу роль у адаптації аграрних компаній до індивідуальних потреб клієнтів. Аналіз даних дозволяє створювати персоналізовані маркетингові стратегії [12], пропонуючи індивідуальні рішення та підходи (рис. 4). Крім того, за допомогою ШІ можна покращити безпеку та довіру споживачів, застосовуючи його для моніторингу якості продукції та виявлення можливих проблем.

Одним із новітніх проєктів з цифровізації обліку є сервіс цифрового обліку BookKeeper, що дозволяє вести бухгалтерський облік підприємства, складати та подавати фінансову звітність до відповідних органів за

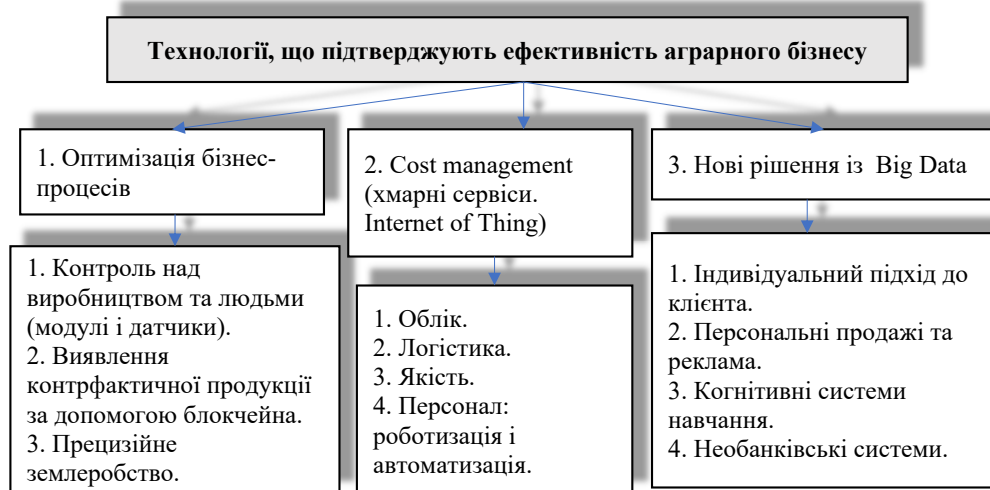

Рис. 3. Види технологій, що підвищують ефективність аграрного бізнесу

Джерело: сформовано за результатами дослідження

Рис. 4. Схема взаємозв'язку стратегічного планування та менеджменту в умовах маркетингового спрямування цифровізації виробництва

Джерело: сформовано за результатами дослідження

принципом електронної пошти. До можливостей сервісу належить проведення операцій обліку необоротних активів, придбання та продаж основних засобів та інших необоротних активів, нарахування амортизації, контроль за залишками на кінець звітного періоду, облік запасів на складі тощо [2].

Подальший процес цифровізації та діджиталізації в економіку у наш час вражає, але це тільки початок. Так звана Індустрія 4.0 настільки швидко розвивається та адаптується до нинішніх умов, що цей процес вже не зупинити, і далі спостерігатимемо нові зміни та цифрові відкриття. Подальша цифрова трансформація бухгалтерського обліку в аграрній сфері підвищить його якість та оперативність, дозволить збільшити кількість нових облікових об'єктів, сформує нові, більш сучасні методи їх оцінки, вдосконалив застосування інформаційних технологій [7]. Точний моніторинг запасів, їх виробництва та розподілу в аграрному секторі, який забезпечується завдяки ШІ, допомагає уникнути надлишкових запасів, підтримувати ефективну логістику та оптимізувати розподіл ресурсів.

Економічний аспект автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах полягає в тому, що вони дозволяють зменшити витрати на облікові операції та покращити ефективність використання ресурсів. Це особливо важливо для аграрних підприємств, які змушені працювати в умовах обме-

жених ресурсів та високого ризику. Автоматизація та цифровізація дозволяють аграрним підприємствам зосередитися на основних функціях та покращити їх конкурентоспроможність на ринку [11]. Переваги автоматизації та цифровізації управлінського обліку аграрних підприємств зображено на рис. 5.

Незважаючи на очевидні переваги, впровадження цифрових технологій в аграрних підприємствах стикається з низкою викликів. Це включає високі початкові витрати на впровадження систем, необхідність навчання персоналу та інтеграцію нових технологій у існуючі бізнес-процеси.

Однак, зважаючи на стрімкий розвиток технологій та зниження їхньої вартості, можна очікувати, що в майбутньому ці бар'єри будуть подолані. З кожним роком автоматизація та цифровізація стають все більш доступними, що відкриває нові можливості для аграрних підприємств.

Висновки. Сучасні тенденції автоматизації та цифровізації управлінського обліку в аграрних підприємствах є ключовим фактором їхньої конкурентоспроможності та економічної ефективності. Сучасні комп'ютерні системи бухгалтерського обліку для аграрних підприємств у цифровій економіці дозволяють значно підвищити ефективність аналітичного обліку, особливо щодо комп'ютеризованих аспектів бухгалтерської роботи. Інтеграція новітніх технологій дозво-

Рис. 5. Переваги автоматизації та цифровізації управлінського обліку аграрних підприємств

Джерело: сформовано на основі [2]

ляє підвищити продуктивність, знизити витрати та поліпшити якість управління, що в кінцевому рахунку сприяє стійкому розвитку аграрного сектора. Облікова онлайн система, альтернатива пакетній обробці даних, працює в реальному часі і з'явилася завдяки розвитку

сучасних інформаційних технологій, таких як електронна торгівля та електронні розрахунки. В умовах глобальної конкуренції та змін клімату цифрові інновації стають не просто бажаними, а необхідними для успіху сучасних аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р.Ф., Спільник І.В. Криптоактиви у системі бухгалтерського обліку та звітності. *Проблеми економіки*. 2019. № 2 (40). С. 145–156.
2. Бруханський Р.Ф., Спільник І.В. Цифровий облік: поняття, витоки та актуальний дискурс. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 3–4. С. 7–20.
3. Бурдяк М.І., Томашук І.В. Концептуальні засади формування стратегічних напрямків розвитку аграрних підприємств в умовах цифровізації економіки. *Бізнес-навігатор*. 2024. Вип. 1 (74). С. 3–16.
4. Король С.Я., Клочко А.О. Цифрові технології в обліку й аудиті. *Держава та регіони. Серія: економіка та підприємництво*. 2020. № 1. С. 170–176.
5. Кузь В.І. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах цифровізації господарських та управлінських процесів. *Бізнес-інформ*. 2021. № 6. С. 197–204.
6. Осадча О.О., Павелко О.В. Розвиток обліково-аналітичної системи в умовах цифровізації економіки України. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2021. Випуск 2 (94). С. 162–174.
7. Пуцентейло П., Довбуш А., Бінчаровська Т., Гомотюк В. Сучасні технології бізнес-аналітики як інструмент для підвищення бізнес-комунікацій компанії. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Випуск 1–2. С. 29–40.
8. Пуцентейло П.Р., Довбуш А.В. Основні вектори розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4 (87). С.140–151.
9. Руденко М.В. Проблеми та перспективи використання Інтернет-технологій у сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2019. № 10. С. 79–87.
10. Руденко М.В. Технології цифрової трансформації сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. № 23. С. 8–18.
11. Томашук І.В., Сусіденко Ю.В., Бурдяк М.І. Глобальні тенденції розвитку світової економіки в умовах цифровізації: екологічний аспект. *Бізнес-навігатор*. 2024. Вип. 2 (75). С. 15–28.
12. Tomashuk I., Timhenko O., Zakharova T. Agricultural enterprise development strategy and its efficiency in the modern economic conditions. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2024. Vol. 10. № 2. P. 265–281. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-2-265-281>

References:

1. Brukhanskyi R. F., Spilnyk I. V. (2019) Kryptoaktyvy u systemi bukhhalterskoho obliku ta zvitnosti [Cryptoassets in the accounting and reporting system]. *Problemy ekonomiky – Problems of the economy*, vol. 2 (40), pp. 145–156. (in Ukrainian)
2. Brukhanskyi R. F., Spilnyk I. V. (2020) Tsyfrovyi oblik: poniattia, vytoky ta aktualnyi dyskurs [Digital Accounting: Concept, Origins and Current Discourse]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii – Institute of Accounting, Control and Analysis in the Context of Globalization*, vol. 3–4, pp. 7–20. (in Ukrainian)
3. Burdiak M. I., Tomashuk I. V. (2024) Kontseptualni zasady formuvannia stratehichnykh napriamkiv rozvytku ahrarnykh pidpriemstv v umovakh tsyfrovizatsii ekonomiky [Conceptual Foundations of Formation of Strategic Directions for the Development of Agricultural Enterprises in the Context of Digitalization of the Economy]. *Biznes-navihator – Business Navigator*, vol. 1 (74), pp. 3–16. (in Ukrainian)
4. Korol S. Ya., Klochko A. O. (2020) Tsyfrovi tekhnolohii v obliku y audyti [Digital technologies in accounting and auditing]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Ekonomika ta pidpriemnytstvo – State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, vol. 1, pp. 170–176. (in Ukrainian)
5. Kuz V. I. (2021) Rozvytok bukhhalterskoho obliku v umovakh tsyfrovizatsii hospodarskykh ta upravlinskykh protsesiv [Development of Accounting in the Context of Digitalization of Economic and Management Processes]. *Biznes-inform – Business-Inform*, vol. 6, pp. 197–204. (in Ukrainian)
6. Osadcha O. O., Pavelko O. V. (2021) Rozvytok oblikovo-analitychnoi systemy v umovakh tsyfrovizatsii ekonomiky Ukrainy [Development of the accounting and analytical system in the context of digitalization of the Ukrainian economy]. *Visnyk NUVHP. Serii «Ekonomiczni nauky» – Visnyk NUWEE. Series «Economic Sciences»*, vol. 2(94), pp. 162–174. (in Ukrainian)
7. Putsenteilo P., Dovbush A., Bincharovska T., Homotiuk V. (2022) Suchasni tekhnolohii biznes-analytyky yak instrument dlia pidvyshchennia biznes-komunikatsii kompanii [Modern Business Intelligence Technologies as a Tool for Improving the Company's Business Communications]. *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii – Institute of Accounting, Control and Analysis in the Context of Globalization*, vol. 1–2, pp. 29–40. (in Ukrainian)
8. Putsenteilo P. R., Dovbush A. V. (2021) Osnovni vektory rozvytku bukhhalterskoho obliku v umovakh tsyfroi ekonomiky [The main vectors of accounting development in the digital economy]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative Economy*, vol. 3–4 (87), pp. 140–151. (in Ukrainian)
9. Rudenko M. V. (2019) Problemy ta perspektyvy vykorystannia Internet-tekhnolohii u silskohospodarskykh pidpriemstvakh [Problems and Prospects of Using Internet Technologies in Agricultural Enterprises]. *Ekonomika APK – Economics of the agro-industrial complex*, vol. 10, pp. 79–87. (in Ukrainian)
10. Rudenko M. V. (2019) Tekhnolohii tsyfroi transformatsii silskohospodarskykh pidpriemstv [Technologies of digital transformation of agricultural enterprises]. *Ahrosvit – Agrosvit*, vol. 23, pp. 8–18. (in Ukrainian)
11. Tomashuk I. V., Susidenko Yu. V., Burdiak M. I. (2024) Hlobalni tendentsii rozvytku svitovoi ekonomiky v umovakh tsyfrovizatsii: ekolohichnyi aspekt [Global Trends in the Development of the World Economy in the Context of Digitalisation: Environmental Aspect]. *Biznes-navihator – Бизнес-навигатор*, vol. 2 (75), pp. 15–28. (in Ukrainian)
12. Tomashuk I., Timhenko O., Zakharova T. (2024). Agricultural enterprise development strategy and its efficiency in the modern economic conditions. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 10, no. 2, pp. 265–281. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-2-265-281>